

Posamezne številke:
Navadno Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri s
datumom naslednjega dne ter stane
svetovno po pošti D 10.—, za ino-
svetstvo D 18.—, dostavljen na dom
D 11.50, na izkaznice D 10.—
Inserati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica šte. 4.

Poslilina plačana v gotovini.

TABOR

Številke:
Din —75,
ob Din 1.50.

Št. 270
Tabor
Št. 270
Tabor
Št. 270
Tabor

Leto: IV.

Maribor, sreda 28. marca 1923.

Številka: 70

Ceški list o Radiću

Ceški list »Lidove Noviny« prinaša sledečo karakteristiko Stjepana Radića in njegove politike:

Nedvomno sta Radić in radićevska politika najzanimivejši pojav v jugoslov. političnem življenju. Radićevstvo ne poteka naravnost od Radića, ker je svoje najznačilnejše lastnosti: protisrbsko razpoloženje hrvatskih mas in nagib k političnim fantazijam podedovalo od starčevićanstva. Radićevstvo sestoji iz samo ene generala in mnogih vojakov. Radić si je pridobil popularno ime s tem, da je stari sovražnik združil z modernimi interesi kmečkoga stanu. Če bi spreminil svojo sedanja politika, bi bilo radićevstvo v hipu omajano in mnogo bolj pretreseno nego so druge stranke v trebutkih, ko spreminjajo svojo politiko. Radić kot oseba ni nikaka uganka. On je pripravljen, nevrastan in zmedenec, politična karikatura. V avstrijskih tiskih ni imel važnejše politične vloge. Na površje je prišel šele ob nastanku Jugoslavije ko je preobrat stvari prinesel na važna mesta marsikatero ne ravno najboljše osebnost. Ni dvoma, da si Radić natihoma želi odepitve Hrvatov od Jugoslavije. Pot k temu mu seveda ni jasna, zato je njegova politika včasih tako groteskna. Ker vsa politična peta v Jugoslaviji vodi v Beograd, bi se moral capetiti tja tudi Radić, če bi ne bil v strahu za svojih 500.000 volilnih glasov. Zato se je tuhtam spoznaval tudi s svojimi zunanji zavezniki. Rad bi storil nekaj velikega za Hrvate, ker je precej naiven. Kakor je bil čvrsto prepričan, da si bo s svojo cesarsko politiko pridobil pomoč Dunaja v boju zoper nagodbo med Hrvatsko in Ogrsko, tako je sedaj čvrsto prepričan, da mu bo kak inozemski šinitelj pripomogel k ustvaritvi hrvatsko-kmečke republike.

Radić pa ne more za svojo politiko pridobiti ne Srbov in ne Slovencev. Slovenci (avtor misli pač klerikalno stranko. Op. ured.) bi glasovali za avtonomistično ali federativno ureditev države. Kljub temu, da so Srbi nasprotniki federalizma, bi vendar Slovenci šli na srbsko stran, če bi nastal odločilen konflikt med Srbi in Radićevci ter bi sodelovali z onimi, ki hočejo močno državo. S tem dobi vsa radićevska politika nesigurna tla. Radićeva programa ni treba jemati resno, med to, s katerimi ga hoče izvesti, pa še manj. Kljub temu pa je Radić dosegel pri volitvah velik uspeh. Večina hrvatske inteligence, ki je hotela z njim konkurirati se je odpovedala polit. nastopu še pred volitvami.

Vse to bi nam ne bilo umljivo, če bi ne vedeli, kje je izvor radićevstva. Hrvatsko ljudstvo zaupa Radiću za vsako ceno, ono mu sledi docela slepo. Kakor je nekoč verovalo v trializem, tako sedaj veruje, da je ustanovitev kmečke republike igračka. Čimbolj pa so nasprotniki Radića padali, tembolj je v njegovih pristašah rastla vera vanj. Radićevstvo je posledica velikega navdušenja mas, ki se ne ukloni pred ničemer, najmanj pa pred strankarskimi sredstvi. Uklonilo pa se ho pred drugimi dejstvi, ki jih niti Radić sam ne more povsem zanikati: pred dejstvi narodnega jedinstva in narodne solidarnosti.

Zadnji čas je, da se ustvari jasnost in da se združijo vsi življi, ki so za državno in narodno jedinstvo. Na ta način bo radićevstvo izolirano. Kakor hitro bodo Hrvati, ki si žele pobratimstva s Srbi, napovedali Radiću oster boj, jih javno mnenje ne bo identificiralo z Radićevstvom in država bo mogla zavzeti odločno stališče proti Radiću. Način za to pa morajo najti praktični politiki in izvedejo naj ga vse nacionalne stranke in skupine.

Klerikalni pakt z Radićem radi kooperacije

Beograd, 27. marca. (Izv.) Včerajšnje »Novosti« prinašajo razgovor z emisarjem dr. Korošca, glavnim urednikom »Slovenca« Smodejem, ki je stopil v pogajanja z Radićem. G. Smodej je izjavil uredniku »Novosti«, da je kooperacija klerikalcev z Radićem v principu že sprejeta, treba je samo še določiti po-

drobnosti glede taktike. Klerikaleci se na noben način ne bodo abstiniirali. Kooperacija med klerikaleci in Radićem pa bo obstojala tudi tedaj, ako Radić ne gre v Beograd. Če ne bo prišlo do sporazuma, bo bodoči parlament delanezmožen in edini izhod iz te situacije bodo nove volitve.

Radikalci taje pogajanja z Radićem.

Napadi na Radića v radikalskih listih.

Beograd, 27. marca. (Izv.) Včeraj popoldne od 16. do pol 21. ure se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je podal minister notranjih zadev Vujičić izčrpno poročilo o nedeljski konferenci radićevskih poslancev in seji glavnega odbora Hrvatske republikanske seljačke stranke. Ljubla Jovanović je ob tej priliki obrazložil svoje mnenje glede stališča napram Stepanu Radiću. Vlada o svojem stališču napram Radiću še ni sklepala, ker še ni obveščena o vsebini resolucij, sprejetih na sestanku radićevskih poslancev v Zagrebu. Po seji ministrskega sveta je pravosodni minister dr. Lazar Marković izjavil ugovarjem,

da ni bil poslan Radiću niti zasebno, niti uradno nikak brzogov. kakor se govori, v katerem bi se za bilo vabilo na pogajanja z vlado v Beograd.

Beograd, 27. marca. (Izv.) Beograjska »Tribuna«, ki je kakor znano, poloficijelno glasilo Pašića, nadaljuje svojo kampanjo proti Radiću. V včerajšnji št. piše, da ima vlada v roki dokumente, ki jasno dokazujejo veleizdajalsko delovanje Radića, ki ga podpira protidržavni kapital, da bi razdvojil in razcepil državo. Z Radićem začeti pogajanja ali se z njim celo sporazumeti, končnja list, bi pomenilo veleizdajo nad domovino in državo.

Konferenca v Opatiji čez praznike prekinjena.

Sestanek naše delegacije 30. marca v Zagrebu.

Beograd, 27. marca. (Izv.) Včeraj zvečer ob pol 19. uri se je vršila zadnja seja posvetovalnega odbora pred velikonočnimi prazniki. Seje so se udeležili pomočnik zunanjega ministra Nešić, admiral Prica, Hreljanović in dr. Angjelinović. Nadaljevala se je debata o italijanskih zahtevah glede ureditve reškega vprašanja. Nešić je poročal o svojem razgovoru z italijanskim poslanikom De Grotto. Ker prekine paritetna komisija v Opatiji poslovanje za dobo velikonočnih praznikov, se sestane tudi posvetovalni odbor še le po praznikih. Da bo mogoče dobiti točnejši pregled položaja, se bo vršila dne 30. marca pri po-

časnem upravnem v Zagrebu skupna konferenca naše delegacije pri paritetni komisiji in posvetovalnega odbora. Na tej konferenci se bo razpravljalo o vseh vprašanjih, ki so v zvezi z delovanjem paritetne komisije. Dr. Zilović bo podal plenarnu referat o dosedanjem poslovanju paritetne komisije v Opatiji, predsednik posvetovalnega odbora dr. Laginja pa bo obrazložil stališče posvetovalnega odbora glede italijanskih zahtev v reškem vprašanju. Ker nastopi g. Nešić že jutri svoj dopust, ga bo zastopal admiral Prica. Nešić se radi tega tudi ne udeleži plenarne konference z Zagrebu.

Zasedba Poruhrja se nadaljuje.

Berlin, 26. marca. (Izv.) Berlinski listi poročajo o novih zasedbah Francozov in Belgijcev. Francozke čete so se sedle rudnike Schlägel in Essen v Lagen-Bochumu. Belgijci pa so zasedli vsa državne rudnike v Reinbadenu. Obratni svetniki so radi tega pozvali delavstvo, naj odloži delo, dokler se Francozi in Belgijci ne umaknejo. Delavstvo je temu pozivu glasom nemških vesti sledilo. Nedvomno pa so bili Francozi na to pripravljeni in bo bržkone francosko delavstvo zasedlo rudnike in nadaljevalo delom. V Wittmannu so včeraj Nemci napadli nekega francoskega častnika in oddali nanj več streliv, ki pa ga niso zadeli. Francozi so zaprli dva talca, okler ne izsledijo zločincev.

Socijalisti za odpravo ruhrskega »škandala«.

Pariz, 27. marca. Pogajanja med socijalističnimi parlamentarnimi frakcijami Francije, Anglije, Belgije, Italije in med vodstvom nemške socijalistične stranke so danes končala. Z rezultati pogajanj se bo ponovno bavila konferenca socijalističnih parlamentarcev, ki se sestane dne 29. t. m. v Parizu. Razgovori v Berlinu so dovedli do popolnega sporazuma. Socijalistične stranke bodo odločno zastavile vse svoje moči, da dosežejo do končne rešitve reparacijskega vprašanja, ki naj povsepe obnovi v vni opustošenih pokrajin ter varuje svetni mir. Prvo njihovo delo pa bo posvečeno odpravi ruhrskega »škandala«.

Pogajanja za sprejem ruskih železnic v mednarodno unijo.

Pariz, 27. marca. (Izv.) Glasom poročila »Re Nouvelle« se nahaja v Parizu šef ruskega ljudskega komisarijata za promet dr. Kimonov, ter se pogaja glede sprejema ruskih železnic v mednarodno železniško unijo. Poslovodni odbor unije je baje v principu pristal na sprejem.

Rusija dvomi o miru med Turki in zavezniki.

London, 27. marca. (Izv.) »Daily Express« poroča iz Carigrada, da sovjetska vlada zelo dvomi, da bi prišlo do sklepanja mirovne pogodbe med Turčijo in zavezniki. Tri pešadijske divizije in ena konjeniška divizija rdeče armade sta koncentrirani na turški meji, da lahko v potrebi vsak čas priskočita na pomoč.

BORZA.

Curih, 27. marca. (Izv.) Predborza: Pariz 35.12, Beograd 5.55, London 25.40, Berlin 0.026, Praga 16.10, Italija 26.55, Newyork 541.50, Dunaj 0.00755, žigosane krone 0.0076, Budimpešta 0.115, Varšava 0.0125, Sofija 3.80.

Zagreb, 27. marca. (Izv.) Pariz 6.40—6.50, Švica 18.10—18.16, London 4.60—4.62, Berlin 0.47—0.474, Dunaj 0.1370—0.1376, Praga 291—2.925, Italija 4.805—4.825, Newyork 95.50—96.50, Budimpešta 2.20—30.

Zunanja politika in demokracija.

(Iz predavanja češkoslov. zunanjega ministra dr. Beneša).

Moderna splošna demokratizacija ima znaten vpliv ne le na načela, ampak tudi na metode v zunanji politiki. Pod demokratizacijo zunanje politike si navadno mislimo javno reševanje vseh mednarodnih vprašanj, odstranitev tajne diplomacije in prenos odločitve od izvrševalne moči na zakonodajno. Te zahteve izražajo pravilno tendenco, vendar pa je treba poudariti, da demokratizacija zunanje politike hoče kar najgloblje in najboljše nečesa poznavanja, mednarodnih problemov in pa vzgoje k novim oblikam medsebojnih stikov: zahteva tak in previdnost pri vsakem dejanju, ki je združeno z mednarodnimi interesi.

Demokratizacija nadalje pomeni, da je treba najti mejo med osebno in državno koristjo. Čim zrelejša je demokracija, tem bolj odprta in jasna je lahko zunanja politika. Zato pa je vprašanje demokratizacije zunanje politike vprašanje, koliko je razvito resnično demokratično mišljenje in čustvovanje v državi, pa tudi v razmerju med državami. Se danes prevladuje v zunanji politiki mnogo držav razno oblični »sveti egoizem«, ki pri diplomatskih dejanjih izključuje javnost. Vendar pa je v mnogih modernih ustavnih državah tajna diplomacija odpravljena, zanjamo je našlo ministrske odgovornosti in načelo tiskovne svobode. Demokratični režim je mednarodna vprašanja izročil tisku in javno diskusijo ter parlamentu, odprl je široko pot javnemu ljudskemu mnenju, ustvaril sistem mednarodne propagande in s tem mnogo pripomogel k mirni rešitvi konfliktov in sporov. Spremembe so se tudi zahtevale glede diplomatov: od njih se zahteva predvsem poštenost, stvarnost in točni smisel za pravo. Stare diplomatske metode, ki so dopuščale medsebojno izigravanje, so nemogoče vsled javne kontrole in široke svobodne kritike. Tudi politika diplomatskega prestija, ki pomeni nevarnost za mir, je v demokraciji nedopustna, s kratko besedo: diplomacija se mora ozirati bolj na stvari nego ne forme, mora biti poštena in vzdržna.

Večkrat slišimo o vazalstvu malih držav napram velikim. V dobi, ko se vedno bolj širijo stiki med državami in ko so države vedno bolj odvisne med seboj, ne moremo govoriti o popolni državni suverenosti. Medsebojne pogodbe omejujejo prirojeno prostost malih držav. Temeljito spremembo prinaša Društvo narodov, ki je organizirano na načelu enakosti vseh držav. S tem, da se zunanja politika demokratizira, je nasilna rešitev sporov že redkejša, na njeno mesto stopa vedno bolj diskusija, torej pot argumentov in prava: tu pa so veliki in mali narodi enaki.

Zato bo demokratična zunanja politika vedno bolj uvaževala pomen malih držav, ki bodo zopet v interesu lastne sigurnosti podpirale mirovne tendence in bodo stale na tleh Društva narodov, čigar ideja je vzlie vsej pomanjkljivosti zdrava, ker je ideja mednarodne demokracije, novega človeštva in humanitete.

Češkoslovaška zunanja politika je bila že izpočetka in je še danes demokratična. Mir, rekonstrukcija in red, to je bil njen cilj in načrt. Bila si je vedno v svesti, da je politika teritorialne in gospodarske ekspanzije premagana in da morejo moderne države tekmovali le na kulturnem polju. Naša diplomacija se odlikuje bolj po demokratični delavnosti, strokovi izobrazbi in agilnosti, kakor pa po stari konvencionalnosti. Formalna stran diplomacije je pri nas na drugem mestu, dasiravno si naši diplomati tudi v tem oziru pridobivajo snovitost. Naša

zanjanja politika se je vedno trudila biti zares veda in umetnost. Slike naše politike je srednjeevropska politika, sloneča na Mali antanti na temelju zgodovinskih, zemljepisnih in gospodarskih pogojev.

Češkoslovaški zunanji politiki očitajo, da je premalo slovanska, zlasti pa, da ni bila dovolj odločna v ruskem vprašanju. Konkretno: ni hotela intervenirati v Rusiji in tako ohraniti to državo Slovanstvu. Odgovorni politiki ve, da nismo mogli intervenirati, ker je ruska revolucija daleko presegala naše moči. Odgovorni politiki ne bo žrtvoval bodočega sedanjosti, a tudi ne sedanjega bodočnosti, skušal pa bo zadovoljiti sedanjost in zagotoviti bodočnost. Razvoj dogodkov med vojno in po vojni nam je dal prav.

Dalje nam očitajo (to velja sploh o politiki Male antante. Op. u.), da smo vazali zaveznikov in da ne iščemo stikov s politiko sovjetske Rusije. Ljudje, ki izrekajo tako kritiko, ne poznajo mednarodne politike in svetovnega položaja, na drugi strani pa se opajajo z romantičnimi, nerealnimi koncepti kakor je ta o zvezi s sovjetsko Rusijo.

Pot naše zunanje politike izhaja iz pravnega stališča in gre srednjo smer kot rezultanta vseh zapredenih pojavov, ki tvorijo socialno realnost. Njena gibalna sila je ideja humanitete, narodne svobode in demokracije.

Politične vesti.

* Nemški mandat in klerikalci. »Straža« se je končno zdelo primerno, da zavzame stališče napram nemškemu mandatu. Piše: »Cillier Zeitung« se tolaži z nado, da bodo še bodoče volitve pokazale moč štajerskih Nemcev. Torej nekaka bojna napoved slovenskim strankam, katero jemljemo na znanje. To pa gospodom okoli »C. Ztg.« že vnaprej povemo, da ne bomo več trpeli, da bi denarni močnjaki nemškega pokolenja odnesno nemškutarskega mišljenja pritiskali na svoje uslužbenice in delavce, da morajo voliti nemško. Komanda teh močnjakov v konjiškem, slovenjegraškem in ptujskem okraju je bila: Ali voliš nemško, ali pa takoj izgubiš delo in zaslužek. Misli li »C. Ztg.«, da bodo Nemci pri bodočih volitvah na ta način še bolj uveljavili svojo moč? Naprej jim povemo, da bodo trčili na odpor. — Podpišemo in nas le veseli, da se je tudi »Straža« povzpela do odločnega izraza napram nemško-nacionalni hujskariji.

* Še nekaj o nemškem »plebiscitu«. — Prijatelj lista nam piše iz Dravske doline: Pozlejmo, kako izgleda v resnici ta nemški »plebiscit«, kakor imenujejo nekateri ravnokar izvršene volitve. V Breznu je dobila nemška skrinjica 18 kroglic. A resničnih Nemcev volilcev je v Breznu 5, med temi nekeje iz Nemškega (Bavarske?) privandranca rodbina Dietinger, ki je bila v avstrijskih časih navajena tu vladati. Dalje sta tu dva »Nemca« slovenske krvi, ki sta bila nemški vzgojena in se čutita Nemca. 11 kroglic so dali Nemcem njihovi delavci. Tako so n. pr. Nemcem oddali kroglice delavci Gspanclja, ki

je avstrijski državljani in biva v Gradcu. Tu pripomnim, da so Nemci 1 kroglico izgubili. Gspancljev delavec Markuš je bil tako neroden, da je prav po otročje povedal komisarju, da bo vrzel kroglico v 6. skrinjico, vsled česar je bila njegova volitev neveljavna in mu je bila kroglica odvzeta. Neka žena, je vprašala starega možička: »Koga ste pa vi volili, očka?« — »A, v šesto, v šesto sem vrzel; pravijo, da je nemška najboljša«. Tako torej! Naši priprosti, neuki ljudje so metali v nemško skrinjico svoje kroglice, ker ne pojmujejo kontinuitete dogodkov in trde, da se je pod Avstrijo (t. j. pred vojno) boljše živelo, kot sedaj, in ker imajo tukajšnji nemški magnati velik vpliv na nje. V resnici nudijo minule volitve pravo sliko — koroškega plebiscita v miniaturi! Na enak način so se dali koroški slovenski kmetje in delavci deloma preslepiti, deloma ustraševati od Nemcev. Naši ljudje hočejo biti še nadalje sužnji nemških bogatinov, ki mislijo, da bodo še dalje uganjali med nami nemško-avstrijsko maniro.

* Volja naroda. Naši klerikalci, radičevci itd. kriče neprestano, da je volja naroda najvišji ukaz ter zahtevajo na tej podlagi tudi razbitje naše države. Ako hočejo ti absolutni oboževalci volje nezavednih ljudskih mas, da se smatra ljudski glas za božji glas, potem smo pripravljani tudi mi pristati na to, toda ne po principu izvoljenih poslancev, ampak po principu števila oddanih glasov, kajti razlika med izvoljenimi poslanci in med oddanimi glasovi je velikanska. V »preku« so bili izvoljeni skoro sami revizionistični poslanci, to je taki, ki so proti vidovdanski ustavi ter za autonomno, oziroma federalistično ureditev naše države, dobili pa so samo 724.350 glasov, dočim so dobili kandidati protirevizijonističnih strank v »preku« 598.370 glasov, so pa radi tega propadli, ker so bili razcepjeni na vse mogoče stranke in frakcije. Če pa odštejemo Spahove muslimane, ki niso načelni revizionisti, temveč samo špekulanti, ki bi se dali za primerno nagrado upreti tudi za vidovdansko ustavo, vidimo, da so revizionisti dobili pravzaprav manj glasov nego protirevizijonisti. Ker so pa v srbijanskih zemljah dobili vsaj štiri petine glasov pristaši vidovdanske ustave, vidimo, da so v celi državi revizionisti po številu oddanih glasov, daleč v manjšini napram pristašem vidovdanske ustave in s tem pristašem narodnega in državnega edinstva. Če so bile te volitve, kakor naglašajo klerikalci, radičevci itd. plebiscit za ali proti ustavi, potem so revizionisti docela pogoreli, dobili so komaj tretjino glasov. Radovedni smo, kaj poročajo k temu gg. kričači, ki s svojimi izvoljenimi poslanci varajo ljudske mase in svet. Mi priznavamo ta plebiscit ter zahtevamo, da se po njegovih rezultatih uredi naša država.

* Radičeve metamorfoze. Radič, ki še pred meseci ni hotel ničesar čuti o edinstvu našega troimenega naroda in o edinstveni državi, ampak je neprestano gonil lajno o hrvaški republiki ter ni priznaval oblasti naše države, je zadnji čas podal nekaj izjav, ki bi kazale na malo meta-

morfozo. Priznava edinstvo države, priznava celo edinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev, samo še pravi, da so vsak zase narod. Priznava celo oblasti in je minulo soboto šel na čelo deputacije stranke k pokr. namestniku, ki mu je zagotovil, da jamči za nedeljo za mir in red na svoji skupščini in da ne bo pustil napadati ne kralja ne države. Kako razočarani so danes vsi tisti, ki so pričakovali za nedeljo proglašenje republike. Ne samo da republike ni proglasil, pustil je celo sprejeti resolucije, v katerih povdarja potrebo sporazuma med Srbi in Hrvati in celo izjavlja, da po sklepu sporazuma pojde v Beograd. Ako Radič vztraja na tej novi platformi svoje politike, bodo mnogi njegovi pristaši bridko razočarani — inteligenca v narodu pa bo končno pričela uvidevati, da je Radič politični žongler, ki mu je težko najti par. V interesu konsolidacije države pa je iskreno želeli, da bi Radič vztrajal na poti — spametovanja.

* Beograd in Radič. »Riječ« (Zagreb) piše: Kakor nam poroča naš beograjski dopisnik, se v Beogradu čisto hladnokrvno sprejema debata o tem, ali Radič pride v Beograd ali ne. Za to stvar se interesira sploh samo ozek krog politikov, široki krogi pa so povsem apatični, pride li Radič v Beograd ali ne. Če pride, dobro, bo vršil svojo dolžnost, za katero so ga volilci izbrali, če ne pride, gre država v svoji smeri. Iz te informacije se jasno vidi, kako pretirana je vest nekoga radičevskega lista, da je ves Beograd na nogah in v groznici v pričakovanju kaj poroče g. Radič. Medtem v Beogradu ni niti sence razburjenosti.

* Bolgarske reparacije. Glasem mirovne pogodbe v Neulju bi morala Bolgarska plačati 2 milijardi 250 milijonov zlatih frankov vojne odškodnine. Neprestanim naporom bolgarskih diplomatov pa se je posrečilo, da je medzavezniška reparacijska komisija znižala ta znesek na 550 milijonov, kar znaša za bolgarsko državo ogromno razbremenitev. Vlada Stambolijskega si je s tem utrdila svoje stališče.

Dnevna kronika.

— Imenovanje. Za ravnatelja gimnazije v Ptujju je imenovan tamošnji profesor g. Jos. Komljanec.

— Zdravstveni svet za Slovenijo se je nanovo konstituiral. Redni članom so imenovani iz štajerske: dr. Fr. Kolterer v Rog. Slatini, dr. A. Korančič, van. podpolk. v Mariboru, dr. L. Novak v Mariboru, dr. Hugon Robič v Mariboru, dr. Fr. Steinfelner v Celju. Predsednik je dr. Ivan Jenko iz Ljubljane, po predsednik dr. Hugon Robič v Mariboru.

— Naša odlikovanja. Švicarski listi poročajo, da so tamkajšnje tovarne od l. 1918. do letos izdelale za našo državo ravno milijon raznih odlikovanj. Istočasno poroča pisarna za odlikovanja v Beogradu, da je bilo v zadnjih štirih letih odlikovanih ravno milijon naših državljanov z raznimi redi. Iz teh podatkov je razvidno, da je bil tekom teh let odliko-

Nedostaje višje kvalificiranih specialistov-domačinov.

XX. v različnih obrti se nahajajoči poklici. Prijavilo se je polovico več brezposelnih ko pa je bilo prostih mest. Zaposlenje brezposelnih znaša 39,25%, največ žensk. Precejšnja brezposelnost je bila pri strojniki in kurjačih, raznih slugah, čuvajih ter pri tovarniškem pomožnem delavstvu, ki mu nedostaje prostih mest.

XXI. trgovsko osobje. Bilo je veliko več brezposelnih ko pa prostih mest. Zaposlilo se je 16,01% brezposelnih, torej najmanj izmed vseh strok. Trajno so bili brezposelni trgovski pomočniki in pomočnice vseh panog ter razni skladiščniki. Ravno ugodne tudi niso bile prilike za trgovsko vodstvo in pisarniško osobje, posebno če se je bilo malo izvežbano. Na drugi strani pa je bilo težje dobiti vsestranski praktično izurjeno knjigovodstveno trgovsko osobje.

XXII. dlnarji. Bilo je vedno manj prostih mest na razpolago ko pa je bilo brezposelnih. katerih se je zaposlilo 57,81%, kar je prav ugodno. Za poljedelskim in gozdarskim osebjem tvorijo dlnarji (moški in ženske) največji del brezposelnih sploh prilike za zaslužek dlnarjev so bile v celotnem slabe.

van že vsak 12. človek v naši državi, obenem pa je tudi razvidno, da bi pri nas jako dobro uspevala tovarna za rede. — Morda se bo našel kak premočen mož, ki nas bo tudi v tem oziru osvobodil — Švice in njenih dragocenih frankov.

— Nova državna stavba v Beogradu. Ministrstvo za javna dela je odobrilo kredit 21 milijonov dinarjev za gradnjo palače državnega računovodstva.

— Dr. Kumanudi redni profesor beograjske univerze. Kralj je te dni podpisal ukaz, s katerim potrjuje ponovno izvolitev bivšega finančnega ministra dr. Koste Kumanudija rednim profesorjem administrativnega prava na beograjski univerzi.

— Od granate ubit. V Kragujevcu je Milan Petrovič pasel ovce. Ker je bil precej hladno, si je deček na pašniku pod neko hrusko zakuril. Drevo je bilo že staro in votlo. V votlini je bila še izza svetovne vojne ostala neeksplozirana granata težkega kalibra, ki je pri odstranjevanju neeksplozirane municije bržčas niso opazili. V sled vročine je granata eksplodirala in dečka raztrgala na drobne kosce, katere so našli po 1000 metrov daleč od mesta nesreče. Ubitih je bilo tudi več ovce, ki so se pasle v bližini.

Celjske vesti.

Svoji k svojim! Pod utisom številke 288 v Celju oddanih glasov se je osnoval v Celju klub narodnih Slovencev in Slovencev, ki si je stavil nalogo, da ne prestopi več praga nemške trgovine in hiše nemške obrti. Redakcija »Nove dobe« je poverjena z nabiranjem novih prijav, ki jih je vsak dan častno število.

Mestno gledališče v Celju. V torek, dne 27. tm. se v prizori Schönherrjeva drama »Ono« v abonma. Gostujeta člana mariborskega narodnega gledališča ga. Bukšekova in g. Bratina. Začetek točno ob 20. uri.

Celjski mestni šolski svet je imel svojo sejo v petek, dne 23. tm. Sklene se načelno, da posejajo šolobvezni otroci in okoliške občine okoliško, ozir. zasebno samostansko šolo za deklice. Šolska vodstva mestnih šol pa lahko sprejemajo tudi vnaprej otroke onih starištev, ki prebivajo v okolici, a so zaposleni v mestu. Telovadnica meščanske šole odslej raznim telovadnim društvom ni več na razpolago. Poročilo okr. šolskega nadzornika Černeja o nadzorovanju mestnih osnovnih šol se vzame z zadovoljstvom na znanje. Odobri se službeni red za sluge meščanske šole.

Redni občni zbor Trgovskega društva v Celju se vrši v četrtek, dne 5. aprila tl. ob 20. uri v restavraciji Nar. doma z običajnim dnevnim redom. V slučaju ne sklepčnosti se vrši eno uro pozneje občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu članov.

Obrtna zadruga pekov v Celju oprosti v ponedeljek, dne 9. aprila tl. učence iz okrajev Celje, Konjice, Slovenjgradca in Brežice. Oni pekovski mojstri, ki doslej niso prijaviili svojih vajencev k oprostitvi pri zadrugi, naj store to nemudoma.

XXIII. prometni uslužbeni. Prijavljenih je bilo več brezposelnih ko pa prostih mest. Zaposlilo se je 38,79% brezposelnih. Trajno so bili brezposelni kočijaži, nedostajalo pa je dela šoferjem.

XXIV. gospodinjstvo. Prijave brezposelnih in prostih mest so se skoraj vzporedovale, tako da je bilo v celotni državi nekoliko manj. Zaposlilo pa se je 45,39% brezposelnih. Gospodinjstvo osobje tvori začasno še največji odstotek vseh brezposelnih žensk in relativno tudi največji odstotek uspešnih nakazil dela pri ženskah. Kaže pa, da bodo prevladovali v bodoče že druge stroke ženskih delovnih moči. Plačilni pogoji gospodinjstvenemu osobju (služkinje, sobarice, kuharice, varuške, postrežnice) so bili v obče nepovoljni.

XXV. prosti poklici. Prostih mest je bilo skoro petkrat manj ko pa se je prijavilo brezposelnih, katerih se je zaposlilo samo 19,42%. Največ brezposelnega je bilo moškega in ženskega pisarniškega osobja vseh vrst, s katerim je delovni trg pri nas trenutno zelo prenapolnjen. Brezposelne pa so bile tudi vzgojiteljice in učiteljice.

(Dalje prihl.)

Državna borza dela v Mariboru.

Letno poročilo za l. 1922.

Sestavil J. Stabej, šef DBD v Mariboru. (Dalje).

XIII. industrija oblačilnih strok in za lišp. Prijavilo se je več brezposelnih ko je bilo prostih mest. Zaposlenje je bilo precej ugodno, ker dosega 50,78% vseh brezposelnih. Trajna brezposelnost je bila pri krojačih in šiviljah, črevljarjih in brivcih, vsem tem so se nudile slabe delovne prilike. Industrija za oblačilne stroke je v področju DBD v Mariboru zelo razvita.

XIV. papirna industrija. Ponudba dela je bila večja ko prijava brezposelnih, katerih se je zaposlilo 71,42%, to je največ izmed vseh strok.

XV. industrija za živila. Prijave brezposelnih, katerih se je zaposlilo le 28,73%, so bile trikrat večje ko pa je bilo prostih mest na razpolago. Na najslabšem so bili peki in mesarji. Opažati je bilo, da je prestopilo največ pekov in mesarjev v druge poklice, ker ni bilo najmanjšega upanja na zaslužek v lastni stroki. Slaščičarjev-specialistov pa sploh ni bilo dobiti na domačem delovnem trgu.

XVI. gostilničarska in točilniška oht. Bilo je več brezposelnih ko pa prostih mest. Zaposlilo se je 37,60% brezposelnih. Večina brezposelnih kakor tudi prostih mest odpade na žensko osobje (natakarice, hotelske sobarice, kuharice, dekle), manj na moške (natakarji, kletarji, pipničarji itd.). Delovne prilike in plačilni pogoji za natakarje in natakarice so bili nepovoljni.

XVII. kemična industrija. Prijave prostih mest so bile veliko večje ko pa one brezposelnih, katerih se je zaposlilo 50%. Kemična industrija je pri nas v nastanku, nedostaje ji strokovno izvežbanih domačih delovnih moči.

XVIII. stavbarstvo. Bilo je več prostih mest na razpolago ko pa je bilo brezposelnih, katerih se je zaposlilo 61,03%. V stavbeni sezoni je zelo primanjkovalo zidarjev in tesarjev, ker je večina le-teh vsled ugodnejših plačilnih pogojev odšla na delo v Zagreb in Beograd, kjer se največ gradilo. Od časa do časa je bilo težje dobiti slikarjev.

XIX. grafične stroke. Zaposlilo se je 50% brezposelnih, ki jih je bilo več ko prijavljenih prostih mest. Ker pa izravnavajo v teh strokah delovni trg dobro uvedene strokovne organizacije, se odteguje javnemu pogledu dejansko stanje.

Občni zbor „Jugoslov. Matice“.

Maribor, 27. marca.

Sinoči se je vršil v društvenih prostorih občni zbor tukajšnje podružnice „Jugoslov. Matice“. Udeležba je pričala o vedno bolj ginevajočem zanimanju za idealne narodne interese, čemur se za idealne položaja naših javnih namestencev niti ne čudimo preveč.

Občni zbor je otvoril predsednik g. prof. J. Ribarič, ki je lepo in prisrčno opisal položaj naših rojakov v Italiji in na Koroškem ter očrtal važne naloge, ki jih ima „Jugoslov. Matice“ v sedanjem trenutku in v bodočnosti. Na področju lastnih poslovanj je predložil zborovalec obupne razmere v krajih, kjer se tuji trudijo, da bi naš narod čimprej zbrisali z zemeljskega površja. Po kratkem opisu delovanja „Jugoslov. Matice“ je pozdravil brate na Sršaku in v delu Polmacije, ki so se prvi vrnili iz narodnega tlačanstva pod svobodno sonce. Pozval je navzgor in nenavzgor člane in prijatelje „Jugoslov. Matice“, da naj navzgor slabim gnečnim razmeram in drugim težavam vsakdanjosti ne zapustijo ideje, ki jo zastopa „Jugoslov. Matice“.

Delegat mariborske podružnice v pokrajinskem odboru g. Mohorke je referiral o delovanju pokrajinskega odbora in pojasnil članom mnogotera vprašanja, ki se „Jugoslov. Matice“ postopoma umestna in hvalevredna je težnja, da se „Družba sv. Cirila in Metoda“ fuzionira, odnosno da vsaj kooperira z „Jugoslov. Matice“.

Tajnik g. Hergouth je po dal obsežno in zanimivo poročilo o delovanju podružnice, o gibanju članstva s pregledno statistiko za 3 leta in o raznih drugih zadevah, ki so v zvezi z delovanjem „J. M.“. Mislimo, da bo naše uredništvo ugodilo čitateljem in tudi interesom „Jugoslov. Matice“, če objavimo v eni prihodnjih števil to sporočilo v celoti.

V zastopstvu glavnega blagajnika g. Julca Novaka je pregledovalec računov F. Dolenc poročal o stanju podružnične blagajne in podal bilanco prejšnjega poslovnega leta. Dohodki so bili nižji kakor v minulih letih. Po zaslugi marljivega in vestnega tajnika g. Hergoutha, so se izdatki v letu 1922 znatno zmanjšali, ker je tajnik sam opravljal delo poprejšnje plačane uradnice.

Nato je tajnik g. Hergouth prečital poročilo predsednika dramskega oddelka „J. M.“ g. Uršiča, iz katerega povzamemo, da je ta odsek, čigar člani so sedaj izključno poštni uslužbenci (drugi se žal niso prijavili) z moralnim in gnetnim uspehom nastopil v nekaterih okoliških okrajih. S svojimi predstavami in deklaracijami ter nagovori je skušal zaneseti zanimanje za „J. M.“ na deželo, in če bi drugi činitelji bolj podpirali odlično delo, bi lahko opravljal zelo važno narodno delo na naši meji.

Končno se je izvršila volitev novega odbora. Za predsednika je bil soglasno z odobravanjem izvoljen dosedanji vneti in agilni predsednik g. prof. Ribarič, ki je tudi prevzel mesto glavnega delegata v pokrajinskem odboru J. M. v Ljubljani. Za podpredsednico je bila izvoljena g. Ivanka Lipoldova, ostala mesta pa so bila poverjena sledečim gg.: I. tajnik Anton Faganel, II. tajnik Makso Farkaš, III. blagajnik Julka Novak, II. blagajnik Adolf Rijavec. Odborniki gg.: dr. Fran Kovačič, prof. bogoslovja, dr. Anton Medved, profesor, dr. Karel Skopin, odvetnik, dr. Janko Kotnik, profesor, Petar Trbojevič, vojni sveštenik, dr. Ljudevit Pivko, profesor. J. Mohorke, načelnik postaje, Josip Hergouth, strokovni učitelj, Ljudmila Poljančeva, strok. učiteljica, Božidar Borko, žurnalist, Ivan Fele, želez. kontrolor, Ivan Mravljak, profesor, Ivan Kralj, policijski nadzornik. Namestniki gg.: J. Klemenčič, Drago Cimić, Zdravko Gorup, Ivan Majhen, Ana Tomažičeva, Andrej Filipič, Albert Zavožnik. Preglednika računov gg.: Matej Dolence in Ivan Volčič.

„Jugoslov. Matice“ nedvomno zasluži, da ji ohranimo zvestobo vsi, ki navzgor križem in težavam vsakdanjosti nismo in ne bomo pogasili svetega ognja prave narodne ljubezni.

Mariborske vesti.

Maribor, 27. marca 1923.

m Smrtna kosa. V torek, dne 27. t. m. je preminul g. Rudolf Sedlar, carinski revizor, brat znanega narodnjaka finančnega svetnika g. Avg. Sedlarja. Pogreb se vrši v četrtek, dne 29. tm. ob 16. uri na mestnem pokopališču v Pobrežju. — Prizadetni naše iskreno sožalje.

m Imenitno! Mariborski okrajni zastop pod vodstvom dr. Leskovarja je glasom splošne sodbje ljudstva skoropolnoma zanemaril okrajne ceste. Med temi je tudi cesta čez Lajtersberg v St. Lenart. Sedaj je pa isti okr. zastop prepovedal od 1. aprila naprej na tej cesti vse avtomobilske vožnje, češ da cesta radi prevelike razbremenitve razpada. Edino prometno sredstvo s St. Lenartom, avtomobilska vožnja, nam torej odpade. Ta naš ljubi načelnik okr. zastopa je originalen. Ker je preobremenjen s politiko, se ni skozi 4 leta utegnil brigati za okr. ceste, sedaj bo pa naposled prepovedal morda sploh vsako vožnjo in morda celo še tudi pešhojo po cestah. Najenostavnejše, kaj treba prometa, ljudje naj ostanejo doma!

m Pred stavko v delavnicah južne železnice? Med železničarji in delavci južne železnice v Mariboru vlada veliko ogorčenje, ker še do sedaj niso izpolnjevale obljube, s katerimi so bili ob volitvah radikalci od prometnega ministra do Nachtigala tako radodarni. Nevoljo železničarjev je dokumentiral že izid volitev, sedaj pa se pojavljajo vesti, da groze železničarji, zlasti pa delavstvo v delavnicah južne železnice v Mariboru, s stavko, če radikalci danih obljub ne bodo izpolnili. Razen obljubljenega 100% zvišanja dosedanjih prijemkov so obljubili radikalci z Nachtigalom na čelu tudi izplačilo mezde za čas pasivne resistance. Malo je verjetno, da bi radikalci dane obljube izpolnili, to še temmanj, ker se bodo izgovarjali, češ, volili ste dr. Korošca, sedaj naj vam pa tudi on pomaga. V tem je sicer nekoliko resnice. Mi pa železničarjem želimo iz vsega srca skorajšnje zboljšanje njihovega naravnost obupnega položaja.

m Mestno kopališče. Z ozirom na velikončne praznike bo kopališče ta teden 4 dni odprto in sicer v sredo, četrtek, petek in soboto. Kadna kopel je vse omenjene dni vsem strankam dostopna. Parna kopel je v sredo, četrtek in soboto ves dan za moške, v petek pa za ženske.

m Stare knjige, dobro ohranjene, tudi nemške, a le najboljših svetovnih pisateljev, kupuje po najvišjih cenah „Ljudska knjižnica“ v Narodnem domu.

m Občni zbor Društva za stavbo poročnišnice se je zaradi volitev moral preložiti in se vrši v četrtek dne 5. aprila ob 20. uri zvečer v magistratni posveovalnici.

m Uradni dan trgovsko-obrtne zbornice ta teden v Mariboru odpade in se vrši kot običajno drugo sredo.

m Sočutnim srcem! Reven, toda zelo marljiv in nadarjen naš dijak-medicinec, ki dovršuje svoje študije v Pragi, bi za pripravo k izpitom nujno potreboval učno knjigo, ki pa stane okrog 250.000 aK. Tega zneska pa v svojih bednih razmerah nikakor ne zmore. Ker pa ima skoro vsakdo izmed čitateljev doma kak manjši ali večji avstrijski bankovec, ki je zaradi nizke valute zanj brezpomemben, bi zbirka takih bankovcev vendarle omogočila temu dijaku nabavo potrebne, drage knjige. Kdor torej čuti usmiljenje in voljo, da pomaga dijaku ublažiti težki položaj in mu s tem pripomoči do cilja, naj pošlje ali izroči v ta namen določene prispevke, bodisi v avstrijski ali pa naši valutni našemu uredništvu.

m Spokorjen ubožnik. Pred par dnevi smo poročali, da se je vrnil v Maribor že pred preobratom radi tatvin iz našega mesta za vselej izgnani Anton Korošec. V kavarni „Rotovž“ mu je nenadoma postalo slabo ter se je zgrudil nezavesten na tla. Rešilni oddelek ga je prepeljal v bolnico, od koder ga je hotela policija po ozdravitvi poslati nazaj v pristojno občino. Toda Korošec se s tem namenom policije gotovo ni strinjal, zato je kratkoma v ugodnem trenutku pobegnil. Ko je prišla policija in zahtevala, „kar je njenega“, je bilo gnezdo že prazno. Splošno se je mislilo, da jo je pobrisal zopet preko meje. V ponedeljek ponoči pa se je Korošec sam prijavil policiji. Izjavil je, da je zelo lačen ter da nima

prenočišča niti denarja, da bi se vrnil domov. Policija se ga je seveda usmiliła in tako se bo te dni na državne stroške izpolnila njegova želja po vrnitvi.

m Nepoboljšljiv. Nek Anton Rojs je prišel že večkrat radi tatvine s-paragrafi v konflikt. Zadnjič je bil aretiran dne 4. januarja ter oddan sodišču. Sodnik pa je bil mnenja, da se bo mož gotovo poboljšal ter ga je do obravnave pustil na prosto. Rojsu je to zelo ugajalo in odjadrjal je v Ljubljano, kjer se je nastanil v hotelu „Slon“. Tam je stanoval več dni, za zahvalo pa je pri odhodu ostal dolžan, povrh pa še vzel brez vednosti in dovoljenja lastnika razno perilo ter ga prodal. Te dni je bil radi tega zopet aretiran in oddan ljubljanskemu sodišču, kjer ga sigurno ne bodo prej pustili na prosto, dokler ne bo odslužil zadnje „nagrade“.

m Premeten slepar. Včeraj je bil aretiran v hotelu „Stara pivarna“ (Halbwidl) nek Milan Kosen, ki se je vpisal kot Stanko Kosen. Kosen je že dolgo zasledovan slepar. Leta 1920 je pripovedoval neki natakariči v Zagrebu, da je bogat trgovec iz Celja ter da ima na prodaj 10 vagonov slanine. Iz prijaznosti ji je ponudil, da se lahko soudeleži pri tej kupčiji, ki bo vrgla lep zaslužek. Natakariča se je res dala premotiti in mu izročila 7000 dinarjev, nakar je Kosen brez sledu izginil. Opeharjena natakariča ga je iskala v Celju, kjer pa je zvedela da je že davno odšel in da sploh nima nikake trgovine. Pri natančnejšem preiskovanju se je še ugotovilo, da ga zasleduje tudi mariborsko okrajno sodišče, radi zločina tatvine. Kosen je bil izročen v sodnijske zapore.

m Izgubila se je dne 24. t. m. na gl. kolodvoru črna usnjata denarnica z srednje veliko svoto ter dve legitimaciji glaseči se na ime Peter Prajnik. Pošten najditelj se naproša da isto odda proti nagradi pri policiji v Mariboru.

m V sredo 28. tm. je v Grajski kleti koncert polnoštevilne železničarske godbe „Drava“. Začetek ob 1/2 20. uri. Brez vstopnine 611

m Kavarna v Mestnem parku je odprta od danes naprej od 12. opoldne do 1. ure zjutraj. 612

Mestni kino. „Današnji ljudje“ krasna drama v 5 činih v glavni vlogi Grete Freud in Felix Basch se predvaja v torek, sredo in četrtek.

Narodno gledališče

Predst. 151. Serena 1922-23. Izv. abon.

V torek 27. marca 1923 ob 19 in pol:

Skrjančkov gaj

„(Wo die Lerche singt)“

Opereta v treh dejanjih. Spisala dr. A. M. Willner in Heinz Reichert po načrtu Franca Martosa. Vglasbil Fran Lehár. Prevel Ivan Jerman.

Dirigent ravnatelj opere Andro Mitrovič. Režiser Pavel Rasberger. Koreografija Ančica Mitrovič.

O S E B E:

Török Pál, star kmet Rasberger
Margit, njegova vnukinja Mitrovičeva
Sándor Zapolja, slikar Janko
Vilma Garamy, pevka Šuštarjeva
Baron Arpad Grom
Rodrigo Pišta, kmečki fant Roško
Borcsa, služkinja Petkova
Janos, kmečki fant Tovornik

Slikarji, slikarice, kmečki fantje in dekleta.

Prvo dejanje se godi v neki ogrski vasi; drugo in tretje v Budimpešti.

Cas: sedanjost.

Med izvajanjem vstop ni dovoljen.

Repertoire:

Torek, 27. marca. Skrjančkov gaj, izv. Premijera.

Sreda, 28. marca. Skrjančkov gaj, A.

—□—

»Skrjančkov gaj«. (Wo die Lerche singt.) Danes se vrši premijera vobče priljubljene in popularne operete »Skrjančkov gaj«. Ta opereta, ki se na mnogih mestih približuje operi, se odlikuje posebno z izvanredno lepimi melodijami. Na drugi strani pa razpolaga to delo z raznovrstnimi komičnimi prizori. Marsikomu pa bodo ugajale izrazite plesne točke, ki jih je naš dirigiral ga. Ančica Mitrovič. — »Skrjančkov gaj« je delo, ki izmed današnje operetne produkcije zavzema eno najodličnejših mest in je stalno in najpriljubljenejše delo vseh gledališč, ki uprizarjajo operete.

Kultura in umetnost

x Umetniška razstava kluba »Grohar« v Mariboru. Kakor smo že poročali se vrši od 1. do 16. aprila v veliki kazinski dvorani v Mariboru razstava slik in metno-obrtnih izdelkov zagrebških umetnikov. Razstavo bo otvoril v nedeljo dne 1. aprila točno ob 10. uri g. župan Viktor Grčar. Razstavile bodo sledeče umetnice gge. Nasta Roje-Senoa, Anka Martinič-Tereza Paulič skupno 215 del.

x Koncert. Član dunajske državne opere g. Fischer-Niemann priredi dne 10. aprila v veliki Götzovi dvorani koncert. Na vzporedu so arije in odlomki iz svetovnih oper in operet. Predprodaja vstopnic pri Höferju v Solški ulici.

x Težke ribe. Veseloigra v treh dejanjih. Spisal Mihael Balucki. Režija: Valo Bratina. »Težke ribe« so že desetletja na slovenskem reportarju; igrali so jih igralci-umetniki in diletantje; smejali so se jim v mestih in na deželi. Neprijeten, zdrav humor še danes ugaja nebaš odlično komedijo poljskega pisatelja M. Baluckega. Veseloigra je tehnično prav lahka, odigrava se od začetka do konca v eni in isti sobi. Karakterji nimajo nikakih značilnih lastnosti, korenine njihove komike se niso razrasle globoko pod tla; delo je psihološko plitvo, ali odrsko zanimivo in zelo veselo. »Za razonodjenje«, bi dejal Hrvat. Na odru gledamo idilo blaženih časov, ki jih ni več: taki dobri poštenjakoviči, ki pušijo dolge pipe in iščejo svojemu naraščanju »dobro partijo« ali »težke ribe«, so danes drugačni. Časi so se spremenili. G. Bratina je dal tej veseloigri vse, kar ji more dati dober režiser, če hoče vzbuditi ono komiko, ki je v nji skrita. Tudi njegova igra (Onufrij Tjaputkjev) je bila izredno dobra in učinkovita. »Težke ribe« t. j. samca z odličnim položajem (kapitalista Vistkovskega in sodnega svetnika Pagatovič) sta igrala gg. Grom in Jerman nepretirano, vendar pa tako komično, da je bil učinek kar najboljši. Isto velja v splošnem o komiki g. Tepavca, Janka in Kosiča. Gdč. Savinova je igrala vnukinjo Tjaputkjevich, živahno institutko Vando. S svojo priznanim temperamentnostjo je vsula v hišo dobrodušnih starcev obilo dekliskih živahnosti, zdrave razposajenosti in navnega čebljanja, dočim je ga. Testesova igrala Vandino tovarišico Heleno bolj vzdržno in mirno. Gdč. Šturmova je igrala babico; vendar pa njena igra spričo rutine, s katero je g. Bratina podal Onufrija Tjaputkjevich, ni mogla preiti do veljave: umetniška razdalja je vendarle prevelika, da bi je ne občutili, da si avtor ni tako razvil Dorotinega značaja, kakor je razvil značaj starega Onufrija. »Težke ribe« so priporočljiva ljudska igra, ki so jo gotovo pozdravili vsi oni prijatelji našega gledališča, ki si hočejo v gledališču duševno odpočiti, ter preživeti dve uri v iluziji, da se nahajajo med dobrimi in veselimi ljudmi »starih, zlatih časih«.

B-o.

Gospodarstvo.

g Novosadska produktna borza 26. marca: pšenica baška 457%, ječmen baški 315 (ponudba), oves baški 293, kornu za baška 252%, moka pšenična št. 00 650, krušna 450 din. Tendence medla.

g Zagrebški trg 26. marca. V din. po 100 kg postavno baška odn. vojvodinska postaja: pšenica 450-455, kornu za rumena 275-280, ječmen za pivovarne 315-320, oves 290, moka pšenična št. 00 675 do 700, št. 02 650-675, št. 06 625-650. Tendence mirna.

g Padanje švicarskega franka. Že od 12. marca dalje se cpaža na curiški borzi stalno naraščanje težkih deviz (Amsterdam, London, Newyork). V zadnjem tednu pa je postalo to naraščanje naravnost rapidno. V zadnjih dneh so začele naraščati tudi vse ostale devize razen Budimpešte, ki pada, celo Dunaj se je začel premikati navzgor, kar je najboljši znak, da se je začela najstalnejša evropska valuta, švicarski frank gibati navzdol. V Newyorku je padel Curih tekem tega meseca od 18.76 na 18.55 (za 1.1%), v Londonu je padel v zadnjih 14 dneh od 25.47 na 25.37 (za 0.8%), v Parizu od 310 na 284.25 (za 3.8%), v Trstu od 393 na 382.50 (za 2.7%) v Pragi in Berlinu, ki sta bila v tem času najstalnejša, znaša padec 1%. Pri nas je padla deviza Curih od ponudilka od 1870 na 1820, torej za cele 3%.

Podpirajte Jug. Matice!

kar ima za naravno posledico naraščanje dinarja. Od večeraj pa so narasle devize v Curihu za nadaljna 2% (Newyork, London), za 4,2% (Pariz) in za 2,8% (Trst), dočim notira Zagreb neizpremenjeno 5,55, kar znači, da je dinar zopet padel in da pada sorazmerno s Curihom. Vsled tega je tudi pri nas zavladala bolj čvrstata denarica. Ta porast se na eni strani spravlja v zvezo s finančnimi težkočami Francije v Švici, na drugi strani pa se misli, da je temu vzrok to, da danes Nemčija, Češkoslovaška in Avstrija fakturirajo večinoma v švicarskih frankih. To je nov povod, da se spekulacija poigra tudi s švicarskim frankom, a v trenutku eventuelne realizacije se more računati s prehodnim oslabiljenjem švicarskega franka. Vsekakor bi povzročila trajna nestalnost švicarskega franka, da bi curiško tržišče izgubilo svojo premoč v Evropi in bi se svetovna trgovina prenesla v London ali pa v Amsterdam.

Izpred sodišča.

Maribor, 23. marca.

Izurjena tatila.

21 letna v Maribor pristojna brezposelna Roza Stern se je v drugi polovici decembra l. l. in meseca januarja t. l. klatila po Mariboru in okolici. Preživljala se je z ukradenim denarjem, oziroma izkupičkom ukradenih predmetov. Z raznimi zvijačnimi navedbami se je uverila v stanovanja; na ta način je prišla za eno ali več noči pod streho in izrabila priliko, ko so drugi spali ali odšli na delo, za izvršitev tatvin. Tudi drugače je znala priložnosti k tatvini dobro izkoristiti. Tako je izmaknila v stolni cerkvi Mariji Pungartnik, ki jo je poznala iz bolnišnice in kateri je prisledila iz torbičke nekaj gotovine in 2 fotografiji, ne da bi obkrajena to bila takoj opazila. Filomeno Bezjak je okradla, ko je ni bilo doma, vdrla v sobo in vzela ruto. Pri Marjeti Krajger je bila na obisku. Ko se je imenovala za nekaj časa odstranila, je vzela denarnico s 40 K gotovine in fotografijo. Rudolfu Lah je ukradla listnico s 300 K gotovine, njegovi ženi Marjeti pa par čevljev. Leopoldu Stros je odnesla listnico z 8000 K gotovine, njegovi ženi Mariji pa je pobrala ženski plašč. Mariji Križane je vzela par čevljev in končno Francu Ploju 960 K gotovine. Pred okrožnim sodiščem je bila obsojena radi hudega tatvine in po čl. 6 zakona o zaščiti države na 5 mesecev težke ječe.

Oj ta krščanska ljubezen.

Due 22. oktobra l. se je vračal Jožef Matjašič v Kukovi (okraj Ptuj) s trgovine pri Francu Hoga domov. Da bi se ognil cestnemu blatu, se je poslužil zasebne poti pred gospodarskim poslopjem posestnika Jožefa Plohla v Veliki Nedelji, s katerim sta si že delj časa v sovražstvu. Pred gospodarskim poslopjem je treščil Plohl na Matjašiča. Po osorni zavrnitvi ali je tu kaka cesta? je zgrabil Plohl svojega sovražnika in ga vrzel na 1½ m globoko ležeč gnoj. Pri tem je zgrabil napadeni klobuk in škaf, ki ga je nosil s seboj s trgovine. Ko je Matjašič potem stopil na cesto, je prišel Plohl za njim in ga začel obdelovati z nožem tako, da ga je težko telesno poškodoval. Prerezal mu je pokostnico 2. rebra. — Plohl je bil obsojen na 2 meseca ječe.

Mala oznanila.

Skoraj nov površnik ter več pomladanskih oblek se po zelo nizki ceni prodaja. Kje pove uprava lista. 601 2-1

Malo posestvo v Spod. Poljanah, tik ob glavni cesti, obstoječe iz lepega vrta in njive, na prodaj. — Pojasnila daje Kunej, Poljčane. 605

Lepi orehi, kg a 24 K, pri večjem odjemu cenejši. Iv. Kovac, Frankopanova ulica št. 15. 604 2-1

Lokal na prometnem kraju se odda v najem. Naslov pove uprava. 594 3-3

URE, žepne in stenske, popravljajo najsolidnejše tvrdka R. BIZJAK, urar, Gosposka ul. št. 16, Maribor. 591 15-3

Ne pozabi naročnino!

Semena

vrtnice in sadna drevja, se dobe pri „VRT“, Džamonja in drugovi, družba z o. z., Maribor, Copova ulica. Zahtevajte cenik, 407

Mala oznanila.

Gospodična, inteligentna in pridna, ki si želi družinsko življenje in ki bi prevzela vzgojo 3 otrok 4-8 let starih, se išče. Prednost ima trgovsko naobrazena. Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in po možnosti z fotografijo na „Poštni predal 3“ v Celju. 607 3-1

Dva močna učenca za ključniškarsko obrt se takoj sprejmeta pri tvrdki Franc Schell, l. jugosl. izdelovalnica blagin, Maribor, Koroška cesta 31. 599 2-2

Slugo (laboranta) in postrežkinjo išče lekarna „Pri sv. Anehu“. 562 3-3

Išče se meblovarno sobo za solidnega gospoda. Ponudbe na upravnishvo „Tabora“ pod št. 602“. 602

Stanovanje dobi, kdor kupi opremo sobe in kuhinje. Naslov pove uprava „Tabora“. 609

Surovo maslo in sir se dobi v mlekarni Ivana Golob, Slovenska ulica 16. 606 2-1

Na prodaj novi A E G motorji

motor za vrtilni tok 4 k.s. 220/380 volt za D 7500—
„ „ „ 3 „ 220/380 „ D 6500—
„ „ „ 2 „ 220/380 „ D 5000—
„ „ „ 1½ „ 220/380 „ D 2500—

z jermenico, tračnicami in zaganjačem. V zalogi so vse druge vrste motorjev in dinam. Elektromaterijal po najnižjih cenah. 608 5-1

Karol Florjančič, Celje.

Telefon št. 74.

OBLEKE

Velika izbira za fante v vseh velikosti, delavske in modne hlače za gospode priporočila po znatno znižani ceni 581 3-2

F. Veziak, krojaštvo in konfekcija - Maribor, Vetrinjska ul. 17

Obleke na mero izgotovim točno in po nizki ceni.

Tilda Sedlar naznanja v svojem, v imenu otrok Lee in Egona in ostalih sorodnikov, vsem prijateljem in znancem tužno vest, da je njen iskrenoljubljeni soprog, oziroma oče, brat, svak in stric, gospod

RUDOLF SEDLAR

kr. carinski revizor

v torek, dne 27. t. m. ob 4. uri po dolgotrajni, mukepolni boleznihoguvdano preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v četrtek 29. marca ob 16. uri na mestno pokopališče v Pobrežju.

Sv. maša zadušnica bo darovana dne 4. aprila 1923 ob pol 9. uri v frančiškanski župni cerkvi.

MARIBOR, dne 27. marca 1923.

610

Mihel Zevaco:

Markiza Pompadour.

Zgodovinski roman. — Posloventla Rosandra. (Dalje.) (58)

Ivana je pobledela, potem ji je šinila kri v glavo. —

Vitez je trpko vzdihnil. — vtis njegovih besed je presegal ono, kar se je bil bal. —

»Nadaljujte, prosim vas!« — je tiho zaprosila gospa d' Etioles. —

»Ojme, gospa!« — je zopet povzel vitez. — »Kaj naj vam rečem? — Ali bi vam smel zaupati, kaka žalost me je pretresla, ko sem se zavedel, da imam tekmeč!« —

»Vitez!« —

»Prosim vas, dovolite mi, da tu pri vaših nogah položim vso trpkost in bridkost, ki mi polni srce. — Ljubim vas, gospa, in vi to veste. — Moj Bog! — Vi ste to pač že prvi trenutek predobro spoznali. Ljubim vas, kakor blaznež, ker vem, da moji ljubezni ni upanja, in čutil, da vas bodem ljubil celo življenje. — Tekmeč! In kakega tekmeč! — kralja!« —

Ivana je trepetala. — grudi so se ji vzdigovale. — besede viteza so jo omamile, zbegale. — Ali je mogoče? — Kralj se je sprehajal pod njenim oknom! — Ali tedaj, — kralj jo tedaj ljubi! —

Istočasno pa jo je prevzela resna, odkritosrčna, vroča ljubezen lepega mladeniča, čigar živ pogled ji je segal v dušo.

»Prosim vas,« — je zašepetala, — »do- vršite svojo pripoved!« —

»To je kaj priprosto, gospa. — V trenutku, ko sem obstal, uničen od bridkega spoznanja, s skrčenim grlom od silne tesnobe, ki me je hotela zadušiti, me je doletel hud udarec na glavo in padel sem, se onesvestil. — V svoji omedlevici sem vas videl. — Zbudil sem se, da so mi povedali, da ste v cerkvi Saint-Ger-

main l' Auxerrois. — Hitel sem tjakaj in videl, da se je obhajalo vašo poroko. — Istočasno sem bil odveden v Bastiljo. — »Zakaj?« —

»Tega gotovo ne zvem nikdar. — Ali se vam li ne zdi, da je moj zapor naravna posledica onega udarca, katerega sem dobil, ko sem spoznal kralja?« —

Tudi Ivano je pretresla ista misel. In v kljub vsemu je morala pomisliti, da bi se vitez d' Assas, če bi bil francoski kralj, ne rešil na tak način svojega tekmeč! —

»Ali če je Ludvik XV. pustil zapreti mladeniča, zakaj ga je potem tako hitro zopet oprostil? — Saj je predobro vedela, da če je tudi lahko priti v Bastiljo, je skoraj nemogoče priti venkaj. — Temu prikritemu vprašanju je vitez odgovoril: —

»Nekdo, ki se briga za mene in ki ima visoke zveze, se je pobrijal za mojo oprostitve. — In radi tega sem prejel vaše pismo šele sedaj, gospa. — Vi ste me zvali, tu sem, povejte mi, kaj naj storim, koga naj pokličem na dvoboje!« —

Ivana za hip ni odgovorila. —

Opazovala je ginjeno lepi, pošteni obraz, raz katerega je žarela mladost in ljubezen, — in skoraj ni mogla več zadržati svojo ginjenost. — Nobeno čustvo ni tako nalezljivo, kot odkritosrčna ljubezen. —

Ona je v tistem trenutku čutila gotovo več, kakor samo pomilovanje za lepega viteza, čegar lepe oči so izražale brezmejno udanost in globok obup. —

»Vitez,« — je pričela z milimi glasom, — »poslušajte me,« — govoriti hočem z vami, kakor s svojim najboljšim, da, edinim prijateljem v teh mojih okoliščinah kakor z mojim bratom. —

D' Assas je brezupno in resignirano klonil. — ni si želel tega naslova, — ni bilo to ime, katerega je pričakoval. —

»Klicala sem vas,« — je nadaljevala z ono jasnostjo, katere jo je odlikovala, — »ker sem bila na tem, da se poročim z možem, katerega sovražim. — Zvedite celo resnico. — Noe Poisson, — katerega ste

videli, — ni moj oče, ampak gospod de Tournehem. —

»Generalni upravitelj!« —

»Da, vitez! — D' Etioles je bil njegov zastopnik, namestnik. — Dobil je v knjigah upraviteljstva nepravilnosti, resnice ali potvorenje, ali katerih gotovo ni zakrivil gospod de Tournehem. A gospod d' Etioles je porabil to v orožje, — dal mi je na izbiro: ali ga poročim ali pa on naznani in obdolži mojega očeta. —

»Grožno, grožno! — Ali kako je mogel vendar pasti tako globoko!« —

»Gospod d' Etioles je padel in morda bo padel še bolj nizko. — je nadaljevala zamolklo. — »Tedad pa sem jaz mislila na vas in upala, da boste mogli s sabljo v roki prisiliti gospoda d' Etiolesa, da se odpove. — prepričati ga o pravem pomenu časti!« —

»Hvala, hvala vam gospa!« — je odvrnil d' Assas navdušeno. —

»Ne govorimo več o tem! — Usoda je odločila drugače! — Vse je končano, ker postala sem gospa d' Etioles. — Ali — vam li smem zaupati? — Ta moč me navdaja sedaj, ko sam njegova soproga se z večjim strahom, z večjo grozo, kakor prej. — Zdi se mi, da me sil v usodopolno pot. — Z mojim očetom ne morem govoriti o tem, ne le ker je moj oče že preveč pretrpel in ga vlad tega nočem vznemirjati, ampak tudi ker ima strahoviti d' Etioles še vedno listine in dokaze v rokah. — Torej — poslušajte me, — ali storiva pogodbo?« —

»Gospa, — ali je tu sploh treba pogajanja? — Vi predobro veste, da smete razpolagati z menoj!« —

»Naj bode torej, — sprejemem vašo plemenito udanost! — Če bom potrebovala koga, da me brani, bodem izvolila vas za svojega viteza!« —

D' Assas je pokleknil. — zazdelo se mu je, da se je odprl raj pred njim! —

V ginjenosti Ivane je on videl nekaj, kar je mogoče res tudi bilo, — pričetek ljubezni. —

Začutil je sedaj v sebi Samsovo moč,

ko je premagal Filistejce, — čutil je v sebi moč in pogum, da se bori celo proti kralju! — In prijel je Ivano za roko, jo divje, goreče poljubljal. —

»Vstanite vitez,« — mu je potem rekla milo. —

Ubogal je. —

»Kdaj smem začeti?« — jo vpraša. —

»Povedala vam bodem. — Za sedaj se srečate gospoda d' Etioles, bodite prijatelji z njim!« —

»Ali mi bode to le mogoče?« —

»Treba je, — treba, da se vas sprejme kot prijatelja, ki lahko pride vsako uro.« —

»Da, da!« — je vzkliknil d' Assas. —

Ivana ga je pogledala z nasmehom. —

Gotovo je v onih trenutkih obledela kraljeva slika v njenem srcu in ljubezen lepega viteza jo je gotovo bolj vznemirila, kot je to ona sama mislila. —

Mahoma pa je nekdo potrkal. — Hodi rih d' Etioles je vstopil, rekoč:

»Draga prijateljica, — iščem vas povsod! — Oh, oprostite,« — je prijavil, kot da je šele sedaj zagledal viteza d' Assas. —

»Nisem vedel, da imate družbo! — Ali — saj to je hrabri vitez d' Assas! — Eden izmed mojih najboljših prijateljev!« —

In približal se je d' Assasu, mu stegnil prijateljski svojo roko, katero jo d' Assas trepetajoč stisnil. —

Ivana je postala hladna. —

»Ali d' Etioles ni navidezno mi opazil. — Vzel je iz žepa listnico, iz iste dva kartončka, — ki so imeli na jedni strani sliko, podpisano Boucher, a na drugi strani pa par vrstic tiska. —

»Uganite, kaj vam prinašam?« — je smehljajoč vprašal. —

»Kako bi pač mogla uganiti, gospod?« —

»Torej, to so... šmentano sem jih moral drago plačati. — Ali za vas, draga gospa, mi ni nobena reč predraga! — In še nekaj, — jaz vem, da si želite viditi od blizu našega kralja Ludvika XV. — ljubljenca le Bienamela!« —

»Kralj,« — je rekla Ivana in postala rudeča. —

»Kralj!« — je ponovil zamolklo d' Assas, — pobledevši! —